

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (taakanjakoasetus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (taakanjakoasetus) (U 55/2016 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Matti Kahra, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Tuija Talsi, ympäristöministeriö
- erikoistutkija Pasi Rikkinen, Luonnonvarakeskus
- asiantuntija Satu-Marja Tenhiälä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- energia- ja ilmastopäälikkö Ahti Fagerblom, Metsäteollisuus ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Asetusehdotuksen tavoitteena on toimeenpanna Eurooppa-neuvoston lokakuussa vuonna 2014 asettamien tavoitteiden mukaisesti EU:n vuoteen 2030 ulottuvaa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämissitoumusta asetuksen määrittelemillä päästökaupan ulkopuolisilla toimialoilla ja Eurooppa-neuvoston tekemiä linjauksia noudattaen.

Asetuksella myös toimeenpantaisiin osaltaan EU:n ja sen jäsenvaltioiden Pariisin ilmastositoumusta varten antamaa päästövähennysilmoitusta. Samalla edettäisiin kohti Pariisin sopimuksen pitkän aikavälin tavoitetta, jonka mukaan maapallon keskilämpötilan nousu tulisi rajoittaa alle 2°C:een esiteolliseen aikaan verrattuna ja jatkaa toimia nousun pitämiseksi alle 1,5°C:ssa.

Komissio ehdottaa kaudelle 2021—2030 uusia kansallisia päästövähennystavoitteita, jotka kannustaisivat jäsenvaltioita uusien, päästövähennyksiä nopeuttavien politiikkojen laatimiseen.

Valiokunnan lausunto MmVL 16/2016 vp

Tämä on komission mukaan tarpeen, koska nykyisiä taakanjakosektorin päästöjä (2013—2020) koskevia politiikkoja toimeenpanemalla ei ole mahdollista saavuttaa sektorin vuoden 2030 päästövähennystavoitetta. Komission mukaan taakanjakosektorin kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten avulla voitaisiin myös parantaa Euroopan talouden tuloksellisuutta ja edistää vähähiiliseen kehitykseen tähtäviä toimia ja innovaatioita.

Komission ehdotukseen sisältyy erilaisia joustokeinoja, joiden tavoite on auttaa jäsenvaltioita saavuttamaan niille asetetut päästövähennystavoitteet mahdollisimman joustavalla ja kustannustehokkaalla tavalla.

Komissio pyrkii ehdotuksellaan myös pienentämään velvoitteiden noudattamisesta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa siten, että kaudella 2021—2030 veloitteen noudattamisen tarkistukset tehtäisiin viiden vuoden välein nykyisten vuosittaisten tarkistusten sijaan. Toisaalta komissio pyrkii varmistamaan sen, että jäsenvaltioiden pysymistä päästövähennyspolulla voidaan seurata jäsenvaltioiden vuosittaisten päästöraporttien avulla ja siten varmistaa edistyminen EU:n päästövähennys sitoumusten toteuttamisessa. Sen vuoksi jäsenvaltioiden tulisi raportoida komissiolle taakanjakosektorin päästöistä vuosittain myös kaudella 2021—2030.

Valtioneuvoston kanta

Maailmanlaajuisen ilmastomuutoksen torjumisen vuoksi on tärkeää, että EU ja sen jäsenvaltiot tenevät Pariisin ilmasopimusta varten antamansa päästövähennysilmoituksen toimeenpanossa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että Euroopan unioni panee toimeen Pariisin sopimukseen antamansa lupauksen vähentää päästöjä vähintään 40 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Valtioneuvosto pitää näin ollen hyvänä, että komissio on antanut päästökaupan ulkopuolisen sektorin päästövähennysvelvoitteita koskevan lainsäädäntöehdotuksen. Tämä ehdotus yhdessä samanaikaisesti annetun maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous (LULUCF)-sektoria koskevan ehdotuksen sekä jo aiemmin annetun päästökauppaa koskevan ehdotuksen kanssa muodostavat perustan Eurooppa-neuvoston päätöksessä 23 lokakuuta 2014 linjatun EU:n päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että päästökaupan ulkopuolisen sektorin päästövähennysvelvoitteita koskevan asetusehdotuksen rakenne on pääpiirteissään nykyisen, vuoteen 2020 asti voimassa olevan taakanjakopäätöksen kaltainen. Myös päästövähennysvelvoitteiden laskentaperusteet noudattavat pääosin taakanjakopäätöksen mukaista BKT/asukas-lukuun perustuvaa menettelyä kuitenkin niin, että EU:n BKT-keskiarvoa vauraimpien maiden osalta on arvioitu tarvittavien toimien kustannustehokkuutta kuten Eurooppa-neuvosto on päätelmissään lokakuussa 2014 edellyttänyt.

Valtioneuvosto pitää Suomelle esitettyä päästövähennysvelvoitetta vuoteen 2030 erittäin kunnianhimoisena. Komission käyttämät oletukset ja laskelmat vaikuttavat kuitenkin eräiltä osin epäonnistuneilta ja Suomen kannalta osin kohtuuttomilta. Valtioneuvosto korostaa Suomen päästövähennysvelvoitteen kustannustehokasta saavuttamista. Jatkokäsittelyssä Suomen tavoite on, muun muassa mahdollistaen joustomekanismien täysimääräinen hyödyntäminen, että taakanjakosektorin tosiasiallinen päästövähennysvelvoite asettuu nimellistä päästövähennysvelvoitetta alemmalle tasolle.

Valiokunnan lausunto MmVL 16/2016 vp

Kansallisten laskelmien ja arvioiden perusteella tavoitteen saavuttaminen edellyttäisi merkittävässä määrin uusien tehokkaiden politiikkatoimien käyttöönottoa sekä nykyisten toimien tehostamista. Valtioneuvosto haluaakin vielä tarkastella lähemmin komission ehdotuksen laskentaperusteita ja tarvittavien lisätoimien vaikutuksia Suomelle. Erityisesti on tarpeen tarkastella Suomea koskevan päästövähennystavoitteen määrittelyn taustalla olevia oletuksia, ehdotuksessa esiteltujen joustokeinojen vaikutuksia, mittaluokkaa ja käyttömahdollisuuksia sekä päästökaupan ulkopuolisen sektorin ja maankäyttösektorin välistä yhteyttä. Komission soveltama jäsenvaltioiden kustannustehokkuutta koskeva ryhmittely ei alustavan arvion mukaan perustu mihinkään yksiselitteiseen metodiikkaan eikä siksi ole täysin ongelmaton lähestymistapa.

Valtioneuvosto on korostanut, että päästövähennysten kustannustehokkuus tulee ottaa huomioon kasvihuonekaasujen jäsenmaakohtaisessa taakanjakoasetuksessa riittävällä painoarvolla. Valtioneuvosto haluaa vielä tarkastella lähemmin komission ehdotuksen vaikutuksia ja perehtyä oletuksiin ja laskelmiin, joita on tehty Suomen tulevasta päästökehityksestä ja jotka ovat Suomen päästövähennystavoitteen laskennan perusteena. Komission käyttämiä vertailuskenaariooletuksia halutaan myös vielä verrata Suomen kansalliseen perusskenaarioon, koska näissä näyttäisi olevan tuntuvia eroja, vaikka molemmat on uusittu tänä vuonna. Jos taakanjakoasetuksen perustana olevat oletukset ja laskelmat osoittautuvat virheellisiksi, niin valtioneuvoston tavoitteena on saada nämä virheet oikaistuksi ehdotuksen jatkokäsittelyssä.

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti siihen, että komission ehdotus sisältää joustokeinoja, joilla päästövähennysvelvoitteen saavuttamisen kustannustehokkuutta voidaan parantaa. Valtioneuvosto pitää erityisen hyvänä, että nykyiseen taakanjakosäädökseen sisältyvät EU:n sisäiset joustokeinot olisivat käytettävissä jatkossakin. Sen sijaan valtioneuvosto haluaa edelleen selvittää erityisesti ehdotuksen sisältämien uusien joustokeinojen vaikutuksia ja käyttömahdollisuuksia; näitä keinoja ovat komission ehdotuksen mukaan päästökaupan päästöyksiköiden kertaluonteinen siirtomahdollisuus taakanjakosektorille sekä LULUCF-sektoria koskeva joustokeino. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että uudet joustot muotoutuvat selkeiksi ja käyttökelpoisiksi päästövähennysvelvoitteen täyttämisen välineiksi. Alustavan arvion mukaan erityisesti päästöyksiköiden kertaluonteinen siirtomahdollisuus taakanjakosektorille on hyvä mahdollisuus lieventää taakanjakosektorille kohdistuvaa kustannusrasitetta.

Valtioneuvosto voi hyväksyä komission ehdotuksen mukaisen tavan määritellä päästövähennyspolun alkupisteen vuodelle perustuen vuosien 2016—2018 keskimääriin, todennettuihin päästöihin. Valtioneuvosto haluaa kuitenkin vielä tarkastella komission ehdotuksen mukaista, eräitä jäsenvaltioita koskevaa mahdollisuutta kasvattaa päästöjään jonkin verran ennen kauden 2021—2030 alkua.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että päästökaupan ulkopuolista sektoria sekä maankäyttösektoria koskevia lainsäädäntöehdotuksia käsitellään EU:ssa samanaikaisesti, sillä ehdotusten välillä on suora ja epäsuora yhteys. Valtioneuvosto kiinnittää myös huomiota syksyllä 2016 odotettavaan ehdotukseen koskien energiaunionia, jonka mahdollista yhteyttä muihin lainsäädäntöehdotuksiin on tarkasteltava huolellisesti.

Valtioneuvosto pitää myönteisenä sitä, että päästövähennysvelvoitteiden noudattaminen tarkastettaisiin nykyisen vuosittaisen tarkastelun sijaan pidemmällä ajanjaksolla. Valtioneuvosto pitää

Valiokunnan lausunto MmVL 16/2016 vp

kuitenkin tärkeänä, että velvoitteen seurannan ja raportoinnin yksityiskohtia ja tarkastellaan vielä huolellisesti ehdotuksen jatkokäsittelyssä.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että komission taakanjakosektoria koskevaan ehdotukseen sisältyy säädösvallan siirtoa komissiolle määräämättömäksi ajaksi. Valtioneuvosto haluaa vielä tarkastella ehdotettua delegointia, erityisesti komissiolle ehdotetun toimivallan siirron laajuutta ja aikajaksoa. Yleisenä huomiona valtioneuvosto katsoo, että mahdolliset säädösvallan siirrot on määriteltävä riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti.

Valtioneuvosto pitää komission ehdotuksen oikeusperustaa asianmukaisena ja yhtyy komission-arvioon ehdotuksen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen mukaisuudesta.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Taakanjaon lähtökohdat

Komission asetusehdotuksen sisältämien toimenpiteiden avulla on tarkoitus edetä kohti Pariisin ilmastopöytäkirjan pitkän aikavälin tavoitetta, jonka mukaan maapallon keskilämpötilan nousu tulisi rajoittaa alle 2 asteeseen esiteolliseen aikaan verrattuna ja jatkaa toimia nousun pitämiseksi alle 1,5 asteessa. Komission ehdotus sisältää jokaiselle jäsenvaltiolle määrällisen, prosentteina ilmaistun päästövähennysvelvoitteen päästökaupan ulkopuoliselle sektorille vuodelle 2030 vuoteen 2005 verrattuna. Komissio esittää Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti, että jäsenvaltioiden osuudet taakanjakosektorin päästövähennysvelvoitteista vaihtelisivat 0—40 prosentin välillä. Yksikään EU:n jäsenvaltio ei saisi kasvattaa päästöjään vuosina 2021—2030.

Komissio esittää, että jäsenvaltiokohtaiset päästövähennysvelvoitteet asetettaisiin lähtökohtaisesti asukaskohtaisen bruttokansantuotteen (BKT/asukas) eli maksukyvyn perusteella. Komission perustelujen mukaan niiden jäsenvaltioiden, joiden asukaskohtainen bruttokansantuoteluku on korkea, tulisi kantaa EU:n yhteisestä päästövähennysvelvoitteesta suurempi vastuu kuin niiden jäsenvaltioiden, joiden BKT/asukas on alhaisempi. Vuotuiset päästökiintiöt hiilidioksidiekvivalentteina kauden 2021—2030 kullekin vuodelle vahvistettaisiin ehdotetulla asetuksella sovitavien sääntöjen nojalla erillisellä täytäntöönpanosäädöksellä myöhemmin. Jäsenvaltioille asetettaisiin velvoite noudattaa sekä vuotuisia päästökiintiöitä että lineaarista päästövähennyspolkua.

Ehdotuksen keskeinen sisältö

Valiokunta toteaa, että komissio esittää Suomelle päästökaupan ulkopuoliselle sektorille päästövähennysvelvoitteeksi 39 prosenttia. Vain Luxemburgille ja Ruotsille ehdotetut velvoitteet ovat tätä tiukemmat (40 prosenttia) jäsenvaltioiden keskiarvon ollessa Eurooppa-neuvoston päätöksen mukaisesti 30 prosenttia. Jäsenvaltiokohtaisen vähennystavoitteen pohjana on väkilukuun suhteutettu bruttokansantuote, jota käyttäen saatuun lukuun on tehty ns. kustannustehokkuuskorjaus. Suomelle esitetty 39 prosentin päästövähennysvelvoite tarkoittaisi Suomen osalta noin 20 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnin sallittua päästö määrää vuonna 2030. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioille määriteltäisiin vuoden 2030 päästövähennysvelvoitteen lisäksi myös vuotuiset vähennysvelvoitteet kaudelle 2021—2030.

Valiokunnan lausunto MmVL 16/2016 vp

Valiokunta korostaa, että EU:n päästövähennystavoitteen toteuttamiseen ja laskentasääntöihin liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä. Valtioneuvoston kannasta käy ilmi, että komission käyttämissä vertailuskenaario-oletuksissa ja Suomen kansallisessa perusskenaariossa näyttäisi olevan tuntuvia eroja, vaikka molemmat laskelmat on uusittu tänä vuonna. Valiokunta yhtyen valtioneuvoston kantaan pitää välttämättömänä, että mikäli komission taakanjakoesityksen perustana olevissa oletuksissa ja laskelmissa on virheitä, niin ne oikaistaan välittömästi ehdotuksen jatkokäsittelyssä. Valiokunnan toimialaan liittyvien asioiden kannalta tärkeimpiä ovat taakanjakoon kuuluvan maatalouden päästövähennykset sekä LULUCF-sektorin rooli ja laskentasäännöt osana EU:n ilmastopolitiikan kokonaisuutta. Lisäksi keskeisiä ovat biomassan kestävyys ja kaksoislaskennan välttämiseen liittyvät kysymykset, joista EU on paraikaa valmistelemaan erilisiä esityksiä.

Valiokunta painottaa voimakkaasti myös sitä, että komission taakanjakoehdotuksen kanssa samaan aikaan annetussa LULUCF-asetusehdotuksessa sektorin toimista mahdollisesti syntyvät laskennalliset nieluhyödyt ja päästöt eivät ole tasapainossa ja voivat aiheuttaa Suomen kaltaiselle maalle laskennallisesti merkittävän päästön lisäen taakanjaon todellista päästövähennystavoitetta. Maankäyttösektori ja metsät ovat kokonaisuudessaan kuitenkin luonnontieteellinen hiilinielu. Valiokunta viittaa metsien hiilinielujen huomioon ottamisen ja laskentasääntöjen muutostarpeiden osalta LULUCF-asetusehdotusta koskevaan lausuntoonsa (MmVL 15/2016 vp) ja sen kannanottoihin.

Joustot

Komission ehdotukseen sisältyy myös esitys taakanjaon joustokeinoiksi ja niitä koskeviksi säännöiksi. Joustojen ensisijaisena tarkoituksena olisi auttaa jäsenvaltioita saavuttamaan tavoitteensa kustannustehokkaasti. Komissio ehdottaa jäsenvaltioille kaudelle 2021—2030 mahdollisuutta tasapainottaa peräkkäisten vuosien päästömäärien vaihteluita tallettamalla, siirtämällä sekä lainaamalla päästökiintiöitä jäsenvaltioiden välillä. Komission ehdotuksen mukaan vuosina 2021—2029 jäsenvaltio voisi lainata enintään viisi prosenttia seuraavan vuoden päästökiintiöstä. Jos jäsenvaltion tietyn vuoden kasvihuonekaasupäästöt olisivat sen kyseisen vuoden päästökiintiötä pienemmät, se voisi tallettaa seuraavia vuosia varten kyseisen yli jääneen osan vuotuisesta päästökiintiöstään.

Komissio esittää lisäksi uutta joustokeinoa, joka sallisi tietyille jäsenvaltioille kertaluontoisen päästöoikeuksien siirron päästökaupasta taakanjakosektorille (niin sanottu "one-off"-mekanismi). Tämä tarkoittaisi, että määrättyt jäsenvaltiot voisivat halutessaan siirtää enintään yhteensä 100 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia päästökaupasektorin päästöoikeuksista käytettäväksi taakanjakosektorin päästövähennysvelvoitteen kattamiseen kaudella 2021—2030. Komission ehdotuksen mukaan Suomi voisi siirtää määrän, joka olisi enintään 2 prosenttia vuoden 2005 taakanjakosektorin päästöistä, käytettäväksi taakanjakosektorin päästövähennysvelvoitteen kattamiseen.

Valiokunta pitää joustomekanismeja lähtökohdiltaan tarpeellisenä osana taakanjakoa ja korostaa sitä, että joustoilla tulee pyrkiä aitoon kustannustehokkuuteen päästöjen vähentämisessä.

Valiokunnan lausunto MmVL 16/2016 vp

Ehdotuksen vaikutukset

Valiokunta toteaa, että päästökaupan ulkopuolisen sektorin päästövähennysvelvoite lisäisi ratkaisevasti Suomelle kohdistuvia taloudellisia rasitteita rajoittamalla metsätalouden harjoittamista. Suomelle esitetty päästövähennysvelvoite on suuri verrattuna jäsenvaltioille keskimäärin asetettuihin tavoitteisiin. Asiantuntijakuulemisessa on tullut esiin, että komission esittämät velvoitteet jakautuvat varsin epätasapainoisesti jäsenvaltioiden välillä, jos esitys toteutettaisiin nyt ehdotetulla tavalla. Valiokunta pitää välttämättömänä EU:n päästöjen vähentämistä tasapuolisesti eri jäsenvaltioissa.

Valiokunta toteaa, että maatalouden päästövähennysten aikaansaaminen on haastavaa moniin muihin sektoreihin verrattuna, koska päästöt muodostuvat hajallaan olevista biologisista lähteistä. Maatalouden päästövähennystavoitteet eivät saa johtaa kotimaisen maataloustuotannon vähenemiseen ja ruoan tuonnin lisääntymiseen. Tämä vähentäisi Suomen omavaraisuutta ja huoltovarmuutta ja ainoastaan siirtäisi maataloustuotannon päästöjä muille alueille. Valiokunta kiinnittää myös huomiota siihen, että maatalouden hiilensidontatoimet tulee ottaa huomioon aiempaa kattavammin. Valiokunta pitää tarpeellisena, että ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvät toimet suunnitellaan ja toteutetaan kokonaisvaltaisesti sekä johdonmukaisesti siten, että ne edistävät samanaikaisesti muita keskeisiä politiikkatavoitteita, kuten biotaloutta, bioenergiaa, puhtaita ratkaisuja ja ruoantuotantoa.

Valiokunta korostaa uudelleen, että komission käyttämät oletukset ja laskelmat vaativat huolellista jatkotarkastelua. Komission soveltama jäsenvaltioiden kustannustehokkuutta koskeva ryhmittely ei perustu valiokunnan saaman selvityksen mukaan mihinkään yksiselitteiseen metodiikkaan ja on siksi vaikeasti arvioitavissa. Selvityksen mukaan kaikki ehdotuksen perusteet eivät ole myöskään vielä selvillä tässä vaiheessa. Valiokunta pitää tämän vuoksi täysin välttämättömänä, että se voi tarkemmin arvioida asian jatkokäsittelyssä päästövähennystavoitteen määrittelyn taustalla olevia oletuksia, ehdotuksessa esiteltyjen joustokeinojen vaikutuksia, mittaluokkaa ja käytömahdollisuuksia sekä päästökaupan ulkopuolisen sektorin ja maankäyttösektorin välisiä yhteyksiä selkeän kokonaiskuvan muodostamiseksi. Mahdolliset virheellisyydet on oikaistava välittömästi asian jatkokäsittelyssä.

Jatkoneuvottelujen tavoitteet

Valtioneuvosto on kiinnittänyt huomiota Suomelle asetetun tavoitteen perustana oleviin laskelmiin ja ilmaissut epäilyksensä lähtöoletusten ja laskelmien paikkansapitävyydestä. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja korostaa voimakkaasti sitä, että esitykseen sisältyvät mahdolliset virheet tulee nopeasti saada oikaistua ehdotuksen jatkokäsittelyssä.

Valiokunta huomauttaa myös, ettei komission soveltama jäsenvaltioiden kustannustehokkuutta koskeva ryhmittely ole onnistunut lähestymistapa, vaan tekninen edelläkävijyys ja toimenpiteiden etupainotteisuus hiilineutraalisuuteen pyrittäessä on huomioitava kattavammin EU-velvoitteita ja kannustinjärjestelmiä säädettäessä. Taakanjaon tavoitteena tulee olla lopputulos, joka kannustaa metsien kasvusta ja hiilinieluista huolehtimiseen ja puun kestäväen käytön lisäämiseen.

Valiokunnan lausunto MmVL 16/2016 vp

Valiokunta pitää myös täysin välttämättömänä selvittää asian jatkokäsittelyssä erityisesti ehdotuksen sisältämien uusien joustokeinojen vaikutuksia ja käyttömahdollisuuksia. Näitä keinoja ovat komission ehdotuksen mukaan päästökaupan päästöyksiköiden kertaluonteinen siirtomahdollisuus taakanjakosektorille sekä LULUCF-sektoria koskeva jousto. Valiokunta pitää myös tärkeänä lähtökohtana sitä, että uudet joustot muotoutuvat selkeiksi ja käyttökelpoisiksi päästövähennysvelvoitteen täyttämisen välineiksi. Alustavan arvion mukaan erityisesti päästöyksiköiden kertaluonteinen siirtomahdollisuus taakanjakosektorille lieventää taakanjakosektorille kohdistuvaa kustannusrasitetta. Valiokunta korostaa, että asian jatkokäsittelyssä Suomen tavoitteen on oltava erityisesti se, että taakanjakosektorin tosiasiallinen päästövähennysvelvoite asettuu nimellistä päästövähennysvelvoitetta alemmalle tasolle.

Valiokunta pitää täysin välttämättömänä, että päästökaupan ulkopuolista sektoria sekä maankäyttösektoria koskevia lainsäädäntöehdotuksia käsitellään EU:ssa samanaikaisesti ja yhtenä kokonaisuutena, koska ehdotusten välillä on lukuisia suoria ja epäsuoria yhteyksiä toisiinsa. Valiokunta korostaa välttämätöntä tarvetta kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen. Muutosten läpiviemiseksi velvoitteiden perusteiden tulee kuitenkin olla tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia ja läpinäkyviä siten, että ne kustannustehokkaasti kannustavat jäsenvaltioita päästövähennyksiin ja vähähiilisiin ratkaisuihin. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että velvoitteiden seurannan järjestämistä ja raportointia tarkastellaan huolellisesti ehdotuksen jatkokäsittelyssä.

Valiokunta painottaa lopuksi sitä, että maailmanlaajuisen ilmastopimuksen tavoitteet on laajasti hyväksytty ja ne on välttämätöntä toteuttaa kunnianhimoisesti, mutta EU:n sisäiseen vähennysvelvoitteiden kohdentamiseen jäsenvaltioiden kesken sisältyy epätasapainoa jäsenvaltioiden välillä. EU:n sisäistä taakanjakoa vinouttaa erityisesti eräiden maiden osalle kohdistettu erittäin vaatimaton vähennystavoite, jota komissio ei ole riittävästi perustellut. Valiokunta pitää kuitenkin erittäin tärkeänä, että EU kokonaisuudessaan pitää kiinni sovituista päästövähennystavoitteista ja pyrkii kohti vähähiilistä yhteiskuntaa.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 26.10.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jari Leppä kesk
varapuheenjohtaja Reijo Hongisto ps
jäsen Lasse Hautala kesk
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Johanna Karimäki vihr
jäsen Susanna Koski kok

Valiokunnan lausunto MmVL 16/2016 vp

jäsen Kari Kulmala ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Mats Nylund r
jäsen Tytti Tuppurainen sd
jäsen Harry Wallin sd
jäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio

Valiokunnan lausunto MmVL 16/2016 vp

Eriävä mielipide

Perustelut

Eriävä mielipide valiokunnan lausuntoon asiassa U 55 /2016 vp. Taakanjakoasetus on osa Euroopan komission esitystä ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Taakanjakosektori kattaa päästökaupan ulkopuoliset alat lukuun ottamatta maankäyttöä, jolle asetetaan erilliset tavoitteet. Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoite on rajoittaa ilmaston lämpeneminen alle 2 asteen pyrkien kohti 1,5 astetta. Komission ehdotus edellyttää jäsenmailta uusia, päästövähennyksiä nopeuttavia toimia, koska nykyisillä politiikoilla ei ole mahdollista saavuttaa riittäviä päästövähennyksiä. Suomelle asetettu päästövähennystavoite on linjassa muille Pohjoismaille asetettujen tavoitteiden kanssa.

Pariisin sopimus on historiallinen onnistuminen kansainväliseltä yhteisöltä. Sen avulla ilmastonmuutos on mahdollista pysäyttää ennen katastrofaalisia vaikutuksia. Suomen on muiden maiden rinnalla tehtävä kaikkensa, jotta Pariisin tavoitteet saavutetaan. EU:n tämänhetkiset päästövähennystavoitteet eivät tule riittämään, vaan niitä tullaan mitä todennäköisimmin kiristämään ensimmäisessä arvioinnissa vuonna 2018.

Valtioneuvoston kannasta komission U-kirjelmään ja valiokunnan lausunnosta käy ilmi, ettei Suomessa ole vielä täysin ymmärretty, mitä ilmastonmuutoksen torjunta tarkoittaa. Suomelle esitettyä päästövähennystavoitetta pidetään liian suurena. Suomen tavoitteeksi jatkokäsittelylle esitetään sitä, että joustoja hyödynnettäisiin mahdollisimman paljon, jotta tosiasiallinen päästövähennysvelvoite asettuisi nimettyä velvoitetta pienemmäksi.

Hallituksen ilmastopolitiikka ei ole riittävän kunnianhimoista. Nyt ei ole enää mahdollista etsiä keinoja päästövähennysten minimoimiseen. Tavoitteena tulee olla päästöjen vähentäminen mahdollisimman nopeasti, Suomelle asetetut velvoitteet täysimääräisesti toteuttaen. Vain niin voidaan onnistua ilmastonmuutoksen pysäyttämisessä.

Tiukempien ilmastopäästötavoitteiden toteuttaminen vaatii panostamista uusiin teknologiamuutoksiin. Esimerkiksi maatilakokoluokan biokaasulaitoksien lisäämiseksi valtion tulee luoda räätälöity tukijärjestelmä. Tämä laajentaisi myös ahdingossa olevien viljelijöiden ansaintamahdollisuuksia.

Valiokunta on lausuntoluonnoksessaan ottanut voimakkaasti kantaa myös LULUCF-sektorin joustojen käyttöön puolesta taakanjaossa. Valiokunta on huolissaan, että Suomen metsätalouden kannalta EU:n kaavailemien joustokeinojen mittaluokan riittämättömyys LULUCF-sektorin ja taakanjaon välillä vaikeuttaa Suomen biotaloustavoitteiden saavuttamista. Komission esittämät LULUCF-sektorin laskentasäännöt ovat kohtalaiset, ja niillä voidaan varmistaa, ettei vuosittaisen hiilinielun koko pienene kohtuuttomasti. Liian suuret joustomahdollisuudet taakanjakosektorin ja maankäyttösektorin välillä olisivat ilmastopoliittisesti kestäättömiä, ja ne heikentävät EU:n päästövähennystavoitteiden kunnianhimon tasoa.

Valiokunnan lausunto MmVL 16/2016 vp

Mielipide

Edellä olevan perusteella katson,

että maa- ja metsätalousvaliokunnan olisi tullut todeta, että Suomen tavoitteena on oltava asetetun päästövähennysvelvoitteen toteuttaminen täysimääräisenä ilman joustoja.

Helsingissä 26.10.2016

Johanna Karimäki vihr